

แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2*

THE GUIDELINES FOR CREATING RELATIONSHIP BETWEEN COMMUNITIES AND SCHOOLS
UNDER THE SAKON NAKHON PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 2

ปภาวดี อรุณโณ¹, พนายุทธ เชยบาล²
Paphawadee Arunno¹, Panayuth Choeybal²
มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี^{1,2}
Udon Thani Rajabhat University, Thailand.^{1,2}
Email : 66120605121@udru.ac.th

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง และความ ต้องการจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 2) ศึกษาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 และ 3) ประเมินแนวทางการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นการวิจัยแบบผสมวิธี กลุ่มตัวอย่าง คือ ครู จำนวน 331 คน และผู้ให้ข้อมูลสำคัญ จำนวน 17 คน เครื่องมือวิจัย ได้แก่ แบบสอบถามประมาณค่า 5 ระดับ มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม สภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.96 และแบบสอบถามสภาพที่คาดหวัง เท่ากับ 0.98 แบบสัมภาษณ์กึ่ง โครงสร้าง และแบบประเมินแนวทาง สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าดัชนีความต้องการจำเป็น

ผลการวิจัยพบว่า 1) สภาพปัจจุบันของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 อยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่คาดหวัง อยู่ในระดับมากที่สุด และมีความต้องการจำเป็น โดยเรียงลำดับความต้องการจำเป็นจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ด้านการบริการชุมชน ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์ กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ ด้านการประชาสัมพันธ์ และ ด้านการมีส่วนร่วม ตามลำดับ 2) แนวทาง การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา สกลนคร เขต 2 ประกอบด้วย 5 ด้าน 15 แนวทาง (1) ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน มี 2 แนวทาง (2) ด้านการบริการชุมชน มี 3 แนวทาง (3) ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงาน อื่นๆ มี 4 แนวทาง (4) ด้านการประชาสัมพันธ์ มี 3 แนวทาง และ (5) ด้านการมีส่วนร่วม มี 3 แนวทาง ได้รับการยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญว่าใช้ได้ทุกแนวทาง 3) แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชน กับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้อง อยู่ในระดับมากที่สุด

คำสำคัญ : 1. แนวทาง 2. การสร้างความสัมพันธ์ 3. ชุมชน 4. โรงเรียน

ABSTRACT

The objectives of this article were: 1) to study the actual states, expected states, and needs of creating relationship between communities and schools under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2, 2) to study the guidelines of creating relationship between communities and schools under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2, and 3) to assess the guidelines of creating relationship between communities and schools under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2. The sample were 331 teachers and 17 important informants. The research instrument was a five rating-scale questionnaire. The reliability of the actual state was 0.96 and the expected state was 0.98. The data were analyzed by frequency, percentage, mean, and standard deviation.

The findings of this research were as follows: 1. The actual state of creating relationship between communities and schools under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2 was at a high level, the expected state was at the highest level. The need is ranked from most to least as follows: community support, community service, creating relationship with communities and other agencies, public relation, and participation. 2. The guidelines of creating relationship between communities and schools under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2 had 5 components, 15 approaches that components consisted of community support with 2 approaches, community service with 3 approaches, creating relationship with communities and other agencies with 4 approaches, public relation with 3 approaches, and participation with 3 approaches. They were confirmed applicable by experts. 3. The guidelines of creating relationship between communities and schools under the Sakon Nakhon Primary Educational Service Area Office 2 were at the highest level in utility, feasibility, propriety, and accuracy.

Keywords : 1. Guideline 2. Creating relationship 3. Community 4. School

1. ความสำคัญและที่มาของปัญหาที่ทำการวิจัย

บ้าน วัด ชุมชน เป็น 3 เสาหลักความสัมพันธ์ที่เข้มแข็งของโรงเรียนผู้บริหารที่เปรียบเหมือนแนวทางในการประสานทั้งสามฝ่ายเข้าด้วยกัน ซึ่ง บ้าน วัด โรงเรียน หรือที่เรียกว่า “บวร” คือ สามเสาหลักคู่สังคมไทย ซึ่งเป็นทุนทางสังคมที่เกื้อกูลประเทศไทยมายาวนาน การบริหารงานความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชนที่ผ่านมาก็ยึดหลักการนี้มาโดยตลอด เพราะทั้งบ้านและวัด โดยรวมแล้วก็คือชุมชนที่อยู่ในแวดล้อมใกล้ชิดโรงเรียนโดยความจริงที่ยอมรับกันทั่วไปคือ “โรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งที่แยกจากกันไม่ได้” การร่วมมือกันระหว่างโรงเรียนกับชุมชนเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดประโยชน์แก่ทั้ง

2 ฝ่าย คือ สถานศึกษาได้พลังจากชุมชนมาช่วยในการจัดการศึกษา และชุมชนได้การศึกษาที่สอดคล้องกับความต้องการของชุมชน (ชูชาติ พ่วงสมจิตร, 2560) ดังนั้น การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน จึงเป็นความสำคัญอย่างยิ่งเพราะช่วยให้เกิดความเข้าใจอันดีต่อกัน ช่วยให้ทราบความเคลื่อนไหวหรือความเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับทั้งสองฝ่าย ช่วยลดและแก้ปัญหาความขัดแย้งระหว่างกันและช่วยให้เกิดการมีส่วนร่วมที่เป็นไปเพื่อประโยชน์แก่ทั้งสองฝ่าย คือ ประโยชน์กับโรงเรียนและประโยชน์ต่อชุมชนความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน การสร้างความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างชุมชนและโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษาและสังคม โดยความร่วมมือระหว่างทั้งสองฝ่ายสามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียนและพัฒนาชุมชนไปพร้อมกัน (วิจารณ์ พานิช, 2562) การมีส่วนร่วมของชุมชนในกิจกรรมโรงเรียน มีประโยชน์ช่วยสร้างความเข้าใจและความไว้วางใจระหว่างโรงเรียนกับชุมชน เปิดโอกาสให้ชุมชนแบ่งปันความรู้และทรัพยากรที่เป็นประโยชน์ต่อการศึกษา สร้างเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานต่างๆ ในชุมชน เช่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สถานประกอบการ องค์กร ไม่แสวงหาผลกำไร ช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการศึกษาและพัฒนาทักษะที่จำเป็นในศตวรรษที่ 21 ส่งเสริม การแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างครู ผู้ปกครอง และชุมชน และพัฒนาหลักสูตรและกิจกรรมการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับบริบทและความต้องการของชุมชนมากขึ้น การมีส่วนร่วมของชุมชนจึงเป็นปัจจัยสำคัญในการยกระดับคุณภาพการศึกษาและสร้างความเชื่อมโยงระหว่างโรงเรียนกับชุมชน

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 มีเขตพื้นที่บริการ จำนวน 7 อำเภอ ดังนี้ อำเภอสว่างแดนดิน อำเภอพังโคน อำเภอพรรณานิคม อำเภอนิคมน้ำอูน อำเภอวาริชภูมิ อำเภอส่องดาว และอำเภอเจริญศิลป์ จำนวน 255 โรงเรียน (ระบบฐานข้อมูลสารสนเทศ Big Data สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2, 2567) มุ่งส่งเสริมและสนับสนุนจัดการศึกษาเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงของสถาบันหลักของชาติ และการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ ทรงเป็นประมุข สร้างโอกาส ความเสมอภาค ลดความเหลื่อมล้ำให้ผู้เรียนทุกคนได้รับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงเท่าเทียม และมีคุณภาพ มีการสนับสนุนในกิจการของโรงเรียน และโรงเรียนกับชุมชนต้องเกื้อกูลประโยชน์ร่วมกัน เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนร่วมและพัฒนาการศึกษาให้มีคุณภาพต่อไป แต่ผลการดำเนินการในปีที่ผ่านมาการวิเคราะห์ด้านความปลอดภัย ยังพบอุปสรรค ด้านการบูรณาการความร่วมมือเครือข่ายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังมีความล่าช้า ซึ่งมีผลเกี่ยวเนื่องต่อการสร้างความร่วมมือระหว่างชุมชนกับโรงเรียนด้วยเช่นกัน (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2, 2567)

จากความเป็นมาและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยเห็นความสำคัญของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน เป็นสิ่งสำคัญอย่างยิ่งต่อการพัฒนาการศึกษาและสังคม ถือเป็น การสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างชุมชนกับโรงเรียน และเอื้ออำนวยประโยชน์ต่อการดำเนินงานของโรงเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงสนใจศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ว่าศึกษาอย่างไร แล้วหาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน และประเมินแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 อย่างไรก็ตาม ทั้งนี้จะได้เป็นแนวทางให้ผู้บริหาร ครู และผู้ที่

เกี่ยวข้อง ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เป็นแนวทางในการวางแผนในการบริหาร ได้มีองค์ความรู้เกี่ยวกับความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชนที่ส่งผลต่อการบริหารสถานศึกษา สามารถนำผลการวิจัยไปใช้ในการปรับปรุงแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ของโรงเรียนกับชุมชน เพื่อให้ผู้เรียนที่มีคุณภาพและสอดคล้องกับความต้องการของชุมชน

2. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

2.1 เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

2.2 เพื่อศึกษาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

2.3 เพื่อประเมินแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย

3.1 ผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ได้สารสนเทศเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน และได้แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน ที่เหมาะสม และสามารถนำไปใช้ได้จริงตามบริบทของสถานศึกษาเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในสถานศึกษา

3.2 ครูและบุคลากรทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 นำแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน ที่เหมาะสม ไปปรับใช้ในการประเมิน หรือ เพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาตนเองต่อไป

4. วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดวิธีการดำเนินการวิจัยเป็น 3 ระยะ โดยแต่ละระยะของการวิจัย มีรายละเอียด ดังนี้

ระยะที่ 1 ศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ซึ่งมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จำนวน 331 คน ได้มาจากการสุ่มกลุ่มตัวอย่างอย่างง่าย เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสอบถาม ซึ่งเป็นข้อคำถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบัน และสภาพที่คาดหวังของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยมีลักษณะเป็นแบบตรวจสอบรายการ (Check List) และแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มีจำนวน 34 ข้อ แบ่งเป็นด้านที่ 1 จำนวน 6 ข้อ ด้านที่ 2 จำนวน 7 ข้อ ด้านที่ 3 จำนวน 7 ข้อ ด้านที่ 4 จำนวน 7 ข้อ ด้านที่ 5 จำนวน 7 ข้อ โดยค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) รายข้อมีค่า 1.00 มีความเชื่อมั่นของแบบสอบถามสภาพปัจจุบัน เท่ากับ 0.96 และแบบสอบถามสภาพที่คาดหวัง เท่ากับ 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยผู้วิจัยดำเนินการขอหนังสือจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ถึงผู้อำนวยการสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เพื่อขอความอนุเคราะห์เก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่าง และรวบรวมแบบสอบถาม โดยจัดส่งแบบสอบถามในรูปแบบออนไลน์ผ่าน Google Form และเดินทางไปแจกแบบสอบถามด้วยตัวเอง แล้วนำมาตรวจสอบและวิเคราะห์ข้อมูล เพื่อหาค่าร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และความต้องการจำเป็นโดยใช้วิธี Priority Needs Index (PNI)

ระยะที่ 2 ศึกษาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 จำนวนกลุ่มผู้ให้ข้อมูลครั้งนี้ ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา หรือศึกษานิเทศก์ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Selection) จำนวน 12 คน ได้มาโดยการเลือกแบบเจาะจง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือ แบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้าง (Semi-structured Interview Form) ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ถึงกลุ่มผู้ให้ข้อมูล ประสานงานทางโทรศัพท์เพื่อนัดหมายวันเวลา และสัมภาษณ์กลุ่มผู้ให้ข้อมูล ดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูล และนำเสนอข้อมูลเชิงเนื้อหาโดยวิธีการพรรณนาเนื้อหา และยืนยันแนวทาง โดยผู้ให้ข้อมูลการสัมภาษณ์ยืนยันแนวทาง ซึ่งผู้วิจัยกำหนดเกณฑ์ตั้งแต่ร้อยละ 60 สามารถใช้แนวทางได้

ระยะที่ 3 ประเมินแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยการประเมิน 4 ด้าน คือ ด้านความเป็นประโยชน์ (Utility) ด้านความเหมาะสม (Propriety) ด้านความเป็นไปได้ (Feasibility) และด้านความถูกต้องและครอบคลุม (Accuracy Standards) ตามแนวทางการประเมินของสตัฟเฟิลบีม และชินก์ฟิลด์ (Stufflebeam & Shinkfield, 2007) โดยมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) ซึ่งกำหนดเกณฑ์เป็น 5 ระดับ กลุ่มผู้ประเมินทั้งหมด จำนวน 5 คน ได้แก่ ผู้บริหารการศึกษา จำนวน 1 คน ศึกษานิเทศก์ จำนวน 1 คน ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 1 คน ครู จำนวน 1 คน และ คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือ อาจารย์ในระดับอุดมศึกษา จำนวน 1 คน ที่ไม่ใช่บุคลากรในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 เครื่องมือที่ใช้ คือ แบบประเมินแนวทาง ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยติดต่อขอหนังสือขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏอุดรธานี ถึงกลุ่มผู้ประเมิน เพื่อขออนุญาตเก็บข้อมูลการประเมินแนวทาง และประสานงานทางโทรศัพท์เพื่อนัดหมายวันเวลา สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล คือ หาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

5. ผลการวิจัย

5.1 สภาพปัจจุบันของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 อยู่ในระดับมาก ส่วนสภาพที่คาดหวังอยู่ในระดับมากที่สุด และมีความต้องการจำเป็น โดยเรียงตามลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ด้านการบริการชุมชน ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ ด้านการประชาสัมพันธ์ และ ด้านการมีส่วนร่วม ตามลำดับ ดังตารางที่ 1

ตารางที่ 1 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน แผลผล ดัชนีจัดลำดับความต้องการจำเป็น (PNI) และ ลำดับของความต้องการจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยภาพรวม

การสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างชุมชนกับ โรงเรียน	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่คาดหวัง			PNI Modified	ลำดับ
	$\bar{X}$	S.D.	แผลผล	$\bar{X}$	S.D.	แผลผล		
1. ด้านการประชาสัมพันธ์	4.42	0.73	มาก	4.75	0.49	มากที่สุด	0.075	4
2. ด้านการบริการชุมชน	4.18	0.87	มาก	4.62	0.59	มากที่สุด	0.104	2
3. ด้านการได้รับการ สนับสนุนจากชุมชน	4.19	0.80	มาก	4.63	0.60	มากที่สุด	0.105	1
4. ด้านการเสริมสร้าง ความสัมพันธ์กับชุมชน และหน่วยงานอื่นๆ	4.34	0.77	มาก	4.68	0.56	มากที่สุด	0.078	3
5. ด้านการมีส่วนร่วม	4.54	0.69	มากที่สุด	4.73	0.52	มากที่สุด	0.043	5
โดยรวม	4.33	0.77	มาก	4.68	0.55	มากที่สุด	0.08	

5.2 แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ประกอบด้วย 5 ด้าน 15 แนวทาง (1) ด้านการได้รับการ สนับสนุนจากชุมชน มี 2 แนวทาง (2) ด้านการบริการชุมชน มี 3 แนวทาง (3) ด้านการเสริมสร้าง ความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ มี 4 แนวทาง (4) ด้านการประชาสัมพันธ์ มี 3 แนวทาง และ (5) ด้านการมีส่วนร่วม มี 3 แนวทาง ได้รับการยืนยันจากผู้เชี่ยวชาญว่าได้ทุกแนวทาง

5.3 แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และ ความถูกต้องครอบคลุม อยู่ในระดับมากที่สุด ดังตารางที่ 2-5

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแผลผลการประเมินแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ด้านความเป็นประโยชน์

แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2	การประเมิน ด้านความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	S.D.	แผลผล
1. ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน	4.80	0.40	มากที่สุด
2. ด้านการบริการชุมชน	4.90	0.30	มากที่สุด
3. ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ	4.90	0.10	มากที่สุด

แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2	การประเมิน ด้านความเป็นประโยชน์		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
4. ด้านการประชาสัมพันธ์	4.90	0.10	มากที่สุด
5. ด้านการมีส่วนร่วม	5.00	0.00	มากที่สุด
โดยรวม	4.90	0.18	มากที่สุด

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลการประเมินแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ด้านความเป็นไปได้

แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2	การประเมิน ด้านความเป็นไปได้		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน	4.40	0.50	มากที่สุด
2. ด้านการบริการชุมชน	4.70	0.50	มากที่สุด
3. ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่นๆ	4.70	0.40	มากที่สุด
4. ด้านการประชาสัมพันธ์	4.70	0.60	มากที่สุด
5. ด้านการมีส่วนร่วม	5.00	0.00	มากที่สุด
โดยรวม	4.70	0.40	มากที่สุด

ตารางที่ 4 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลการประเมินแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ด้านความเหมาะสม

แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2	การประเมิน ด้านความเหมาะสม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน	4.70	0.50	มากที่สุด
2. ด้านการบริการชุมชน	4.90	0.30	มากที่สุด
3. ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ	4.60	0.50	มากที่สุด
4. ด้านการประชาสัมพันธ์	4.80	0.30	มากที่สุด
5. ด้านการมีส่วนร่วม	5.00	0.00	มากที่สุด
โดยรวม	4.80	0.32	มากที่สุด

ตารางที่ 5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแปลผลการประเมินแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ด้านความถูกต้องครอบคลุม

แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2	การประเมินด้านความถูกต้องครอบคลุม		
	$\bar{X}$	S.D.	แปลผล
1. ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน	4.70	0.50	มากที่สุด
2. ด้านการบริการชุมชน	4.70	0.50	มากที่สุด
3. ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและหน่วยงานอื่น ๆ	4.60	0.50	มากที่สุด
4. ด้านการประชาสัมพันธ์	4.70	0.50	มากที่สุด
5. ด้านการมีส่วนร่วม	5.00	0.00	มากที่สุด
โดยรวม	4.74	0.40	มากที่สุด

6. อภิปรายผลการวิจัย

6.1 ผลการศึกษาสภาพปัจจุบัน สภาพที่คาดหวัง และความต้องการจำเป็นในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยสภาพปัจจุบันของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 อยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโรงเรียนเปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆ ของโรงเรียน ให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีส่วนร่วมในการกำหนดนโยบายแผนกลยุทธ์และแผนปฏิบัติการประจำปีของโรงเรียน แจ้งให้คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานทราบบทบาทหน้าที่ของตนเอง มีส่วนร่วมและรับทราบในการบริหารการเงินและงบประมาณของโรงเรียน แก้ปัญหาและพัฒนาโรงเรียน เชิญผู้นำชุมชนสามารถเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียน ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัย ของ โกลด์ (Gold, 2000) ได้ศึกษาเรื่อง การให้ชุมชนในเขตพื้นที่บริการของโรงเรียนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา พบว่า การปฏิรูปการศึกษาโรงเรียนในเขตเมืองครอบคลุม ไปถึงความต้องการปรับปรุงความสัมพันธ์ระหว่างครอบครัว ชุมชนและโรงเรียน ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่เกี่ยวข้องกันและปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครอง ชุมชนและนักศึกษาที่มีรายได้ต่างจะมีปัญหาในการมีปัญหามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาและระดับการศึกษาของผู้ปกครองมีผลต่อการให้ความร่วมมือในการจัดการศึกษาของโรงเรียน ซึ่งการสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างโรงเรียนกับชุมชนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การดำเนินงานของโรงเรียนมีประสิทธิภาพมากขึ้น ส่วนสภาพที่คาดหวังของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้ด้านประชาสัมพันธ์มีสภาพที่คาดหวังมากที่สุด ซึ่งอาจเป็นเพราะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ด้านประชาสัมพันธ์นั้นมีความสำคัญต่อการสร้างความสัมพันธ์กับชุมชน สอดคล้องกับผลการวิจัยของ แซนเดอร์ส (Sanders, 2002) ได้ทำการศึกษาความต้องการความร่วมมือและการ

เพิ่มการสื่อสารระหว่างบ้านกับโรงเรียน ซึ่งจะนำไปสู่ความสำเร็จของการเรียนของนักเรียนแอฟริกา อเมริกา โดยจัดรายวิชาที่เกี่ยวกับการลงมือปฏิบัติเพื่อเพิ่มพูนความร่วมมือและการสื่อสารระหว่าง บ้านกับโรงเรียนมัธยมแห่งหนึ่งในประเทศอเมริกา พบว่า การมีส่วนร่วมระหว่างผู้ปกครองนักเรียน และบุคลากรของโรงเรียน เมื่อผู้ปกครองมีส่วนร่วมในโรงเรียนมากยิ่งขึ้น จะทำให้มีการเพิ่มการสื่อสาร และร่วมมือระหว่างโรงเรียนกับผู้ปกครองมากยิ่งขึ้น นักเรียนมีผลการเรียนดีเพิ่มขึ้น และความ ต้องการจำเป็นของการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 โดยการสนับสนุนจากชุมชนมีความต้องการจำเป็นมากที่สุด ซึ่งอาจเป็นเพราะการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชนนั้นมีความสำคัญต่อการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน โดยโรงเรียนได้รับความช่วยเหลือจากกลุ่มชมรมมูลนิธิและ สมาคมต่าง ๆ ของชุมชนในการช่วยเหลือนักเรียน ได้รับมอบทุนการศึกษา ให้ความรู้และส่งเสริมการ จัดการเรียนการสอนจากหน่วยงานภาครัฐในชุมชน สนับสนุนด้านวัสดุอุปกรณ์ ด้านแรงงาน ในการ ดำเนินกิจกรรมต่างๆ จากชุมชน สอดคล้องกับที่ รณกร ไช่นาค และคณะ (2562) ได้กล่าวถึง การ ได้รับการสนับสนุนจากชุมชนไว้ว่า ผู้นำชุมชนหรือผู้มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็น ประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียน มีกลุ่มชมรม มูลนิธิและสมาคมต่าง ๆ ให้ความช่วยเหลือในการ มอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียนและโรงเรียนมีวิทยากรในชุมชนเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียน

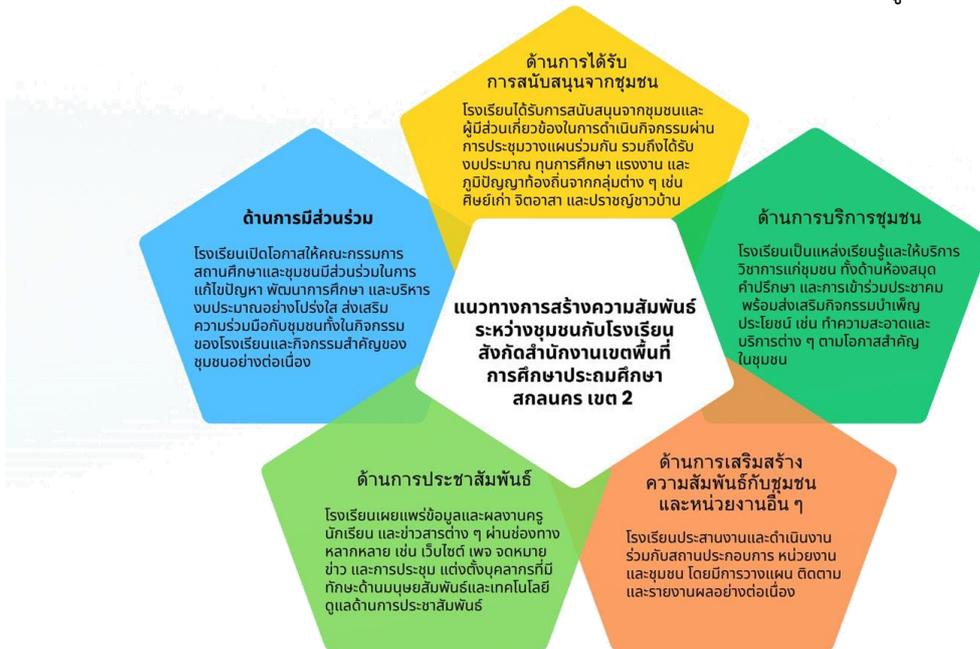
6.2 แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ ด้านการได้รับการสนับสนุนจากชุมชน มี 2 แนวทาง ด้านการบริการชุมชน มี 3 แนวทาง ด้านการเสริมสร้างความสัมพันธ์กับชุมชนและ หน่วยงานอื่นๆ มี 4 แนวทาง ด้านการประชาสัมพันธ์ มี 3 แนวทาง และ ด้านการมีส่วนร่วม มี 3 แนวทาง ได้รับการยืนยันว่าใช้ได้ทุกแนวทาง ซึ่งแนวทางที่ได้ทั้ง 5 ด้าน มีความสอดคล้องกับที่ รณกร ไช่นาค และคณะ (2562) ได้กล่าวไว้ว่า การได้รับการสนับสนุนจากชุมชน ได้แก่ ผู้นำชุมชน หรือผู้มีชื่อเสียงในชุมชนเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็นประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียน มีกลุ่มชมรม มูลนิธิและสมาคมต่างๆ ให้ความช่วยเหลือในการมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียนและโรงเรียน มีวิทยากรในชุมชนเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียน สอดคล้องกับ ชูชาติ พ่วงสมจิตร (2560) ที่กล่าวว่า การประชาสัมพันธ์ คือการให้ชุมชนทราบเกี่ยวกับนโยบายเป้าหมายกิจกรรมกฎระเบียบและ สวัสดิการต่างๆ ของโรงเรียนโดยใช้สื่อต่างๆ ได้แก่ จดหมายข่าว หนังสือ วารสาร และเอกสารสิ่งพิมพ์ ต่างๆ จากโรงเรียนถึงผู้ปกครองและ ชุมชน เพื่อให้ข้อมูลต่างๆ และสอดคล้องกับ รณกร ไช่นาค (2560) ที่กล่าวว่า ผู้นำชุมชนหรือผู้มีชื่อเสียงในชุมชนควรมีบทบาทในการเข้าร่วมเป็นเกียรติและเป็น ประธานในงานกิจกรรมของโรงเรียนด้วยความจริงใจต่อกันอย่างสม่ำเสมอมีกลุ่ม ชมรม มูลนิธิและ สมาคมต่างๆ ให้ความช่วยเหลือใน การมอบทุนการศึกษาแก่นักเรียนในโรงเรียนและโรงเรียนมีวิทยากร ในชุมชนเข้ามาให้ความรู้แก่นักเรียนด้วย

6.3 ผลการประเมินแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ความเป็นประโยชน์ ความเป็นไปได้ ความเหมาะสม และความถูกต้องครอบคลุม อยู่ในระดับมากที่สุด ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแนวการสร้าง ความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร

เขต 2 ที่ได้รับจากผู้เชี่ยวชาญนั้น มีการให้ข้อมูลที่เป็นจริงจากผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้และประสบการณ์ในการทำงานด้านการศึกษา ซึ่งถือว่าแนวทางดังกล่าวเป็นประโยชน์ต่อผู้บริหารการศึกษา ผู้บริหารสถานศึกษา ครู และคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน หรือผู้ที่สนใจนำไปปรับใช้ในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียนในสังกัด สอดคล้องกับ สต๊ฟเฟิลบีม และ ชิงก์ฟิลด์ (Stufflebeam & Shinkfield, 2007) ที่ได้กล่าวว่า การประเมินในปัจจุบันนี้ความหมายอันเป็นที่ยอมรับในหมู่นักประเมินก็คือความหมายที่ 1 กระบวนการรวบรวมสารสนเทศของสิ่งที่ประเมิน เพื่อการตัดสินใจคุณค่าของสิ่งนั้น กับความหมายที่ 2 คือ กระบวนการอย่างเป็นระบบในการกำหนดหรือตัดสินใจคุณภาพ (หรือคุณค่า) และคุณประโยชน์ของสิ่งที่ได้รับการประเมิน

7. องค์ความรู้ใหม่

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากผลการศึกษาแนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 องค์ความรู้ที่ได้รับ ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2

8. ข้อเสนอแนะ

8.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

8.1.1 จากผลการวิจัยพบว่า การได้รับการสนับสนุนจากชุมชนเป็นความต้องการจำเป็นเร่งด่วนที่ต้องดำเนินการ ดังนั้น สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ควรกำหนดเป็นนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งในสังกัดมีการดำเนินการ

8.2 ข้อเสนอแนะสำหรับผู้ปฏิบัติ

8.2.1 จากผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันด้านการบริการชุมชนมีค่าเฉลี่ยที่ต่ำ ดังนั้นผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2 ควรส่งเสริมและกำหนดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนในการให้บริการชุมชนเพิ่มมากขึ้น

8.3 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยต่อไป

8.3.1 ในการทำวิจัยครั้งต่อไป อาจเปลี่ยนเรื่องใหม่เพื่อต่อยอดจากเดิม และอาจจะเปลี่ยนระเบียบวิธีวิจัยแบบใหม่ เช่น ปัจจัยที่ส่งผลต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน โดยการวิเคราะห์ถดถอยพหุคูณ (Multiple Regression Analysis) เพื่อตรวจสอบอิทธิพลของตัวแปรต้นที่มีต่อการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน หรือ การมีส่วนร่วมในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างชุมชนกับโรงเรียน โดยใช้ระเบียบวิธีวิจัยแบบ PAR

9. เอกสารอ้างอิง

- ชูชาติ พวงสมจิตร์. (2560). การสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน. *วารสารวิชาการ Veridian E-Journal, Silpakorn University*. 7(2). 1350-1353.
- ธนากร ไช้เนาค. (2562). แนวทางการสร้างความสัมพันธ์ตามหลักพุทธบริหารการศึกษาระหว่างโรงเรียนกับ ชุมชนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 จังหวัดพระนครศรีอยุธยา. วิทยานิพนธ์พุทธศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา. บัณฑิตวิทยาลัย : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- วิจารณ์ พานิช. (2562). *การเรียนรู้เกิดขึ้นอย่างไร*. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิสยามกัมมาจล.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. (2567). *แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2567*. สกลนคร : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. (2567). *ระบบข้อมูลสารสนเทศทางการศึกษา BIG DATA สพป.สกลนคร เขต 2*. สืบค้นเมื่อ 21 สิงหาคม 2567. จาก <https://bigdata.sakon2.go.th/>
- Gold, S.E. (2000). *Communication organizing neighborhood high school: Promises and Dilemmas in building parent-educator partnership and collaborations*. English : Proquest Digital Dissertations.
- Sanders, D. A. (2002). The dynamics of parent-school communication, collaboration, and African American students' success: A participatory action research study. *Dissertation Abstracts International*. 63(6). 2118. (UMI No. 3056046).
- Stufflebeam D. L., & Shinkfield A. J. (2007). *Evaluation theory, models & applications*. San Francisco : Jossey-Bass.

10. คำขอบคุณ

การวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รับความอนุเคราะห์และความช่วยเหลือจากอาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.พนายุทธ เขยบาล รองศาสตราจารย์ ดร.พิชญภา ยืนยาว ประธานกรรมการสอบ และ ดร.ประพรทิพย์ คุณากรพิทักษ์ กรรมการสอบ ที่ได้ให้ข้อคิดคำแนะนำที่เป็นประโยชน์ และตรวจสอบข้อบกพร่อง พร้อมกับชี้แนะวิธีการปรับปรุงพัฒนาในทุกขั้นตอนของการทำวิจัย จนทำให้ งานวิจัยนี้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้วิจัยจึงขอกราบขอบพระคุณไว้เป็นอย่างสูง นอกจากนี้ผู้วิจัย ขอขอบพระคุณ ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องในการทำวิจัยครั้งนี้ทุกท่านที่ได้กรุณาให้ความช่วยเหลือ สนับสนุน และให้กำลังใจมาโดยตลอด ผู้วิจัยหวังเป็นอย่างยิ่งว่าผลการวิจัยนี้จะเป็นประโยชน์แก่บุคคลากรทางการศึกษา และผู้สนใจทั่วไป ตลอดจนจะเป็นประโยชน์ในการสร้างองค์ความรู้ใหม่ๆ ต่อไป